

ВІТАЄМО!

Успішно захистила дисертаційне дослідження на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук

ШМИР Марія Федорівна
доктор педагогічних наук

Атестаційна комісія МОН України присвоїла вчені звання групі науково-педагогічних працівників нашого навчального закладу:

СКАКАЛЬСЬКА Ірина Богданівна
доктор історичних наук, професор

БЕШОК Тетяна Віталіївна
кандидат педагогічних наук, доцент

ДУБРОВСЬКИЙ Роман Олександрович
кандидат філологічних наук, доцент

КЛАК Інна Євгеніївна
кандидат педагогічних наук, доцент

ОМЕЛЬЧУК Олександр Васильович
кандидат педагогічних наук, доцент

САЛАНДА Іванна Петрівна
кандидат технічних наук, доцент

ЦІСАРУК Віталій Юрійович
кандидат педагогічних наук, доцент

ЯЦЕНЮК Надія Іванівна
кандидат педагогічних наук, доцент

Анатолій БАГНЮК
головний редактор «Замку»

Актуалізація інноваційних процесів і впровадження їх у практику функціонування вищої педагогічної школи України зумовлюють потребу в підготовці фахівців нового типу, що є найважливішою засадничою позицією для повноцінного розвитку національної культури, її інтеграції до світового соціально-культурного, зокрема, науково-освітнього простору. В такому контексті особливо важливою є проблема підготовки педагогічних кадрів, яка потребує наукового переосмислення системи цінностей, формування професійно значущих якостей, актуалізує пошук оптимальних форм і методів навчання, вимагає забезпечення високого рівня підготовки вчителів іноземних мов, а це, в свою чергу, неможливе без кардинальних змін у теоретико-методологічній та практичній площинах організації та здійснення освітнього процесу на відповідному дидактико-методичному рівні.

Саме в такому напрямі здійснюють науковий і методологічний пошук члени кафедри іноземних мов і методики їх навчання нашої академії. Вагомим конкретним результатом таких пошуків стає підготовка і захист нашими науковцями тематично спрямованих дисертаційних досліджень на засіданнях спеціалізованих вчених рад провідних науково-освітніх центрів України.

Зокрема, на засіданні спеціалізованої вченої ради у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка відбувся успішний захист дисертаційного дослідження доцента кафедри іноземних мов та методики їх викладання нашої академії Марії Шмир «Дидактичні основи реалізації діяльничого підходу в процесі підготовки вчителя іноземної мови» на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук. Робота була виконана в Кременецькій гуманітарно-педагогічній академії імені Тараса Шевченка.

Науковим консультантом дисертаційного пошуку виступив доктор педагогічних наук, завідувач відділу міжнародних зв'язків і наукової співпраці Інституту педагогіки НАПН України, професор Олександр Малихін. Опонували нашому науковцю доктор педагогічних наук, завідувач кафедри професійної освіти Перемислав-Хмельницького ДПУ імені Григорія Сковороди, професор Ірина Доброскок; доктор педагогічних наук, завідувач кафедри практики усного та писемного мовлення Харківського НПУ імені Григорія Сковороди, професор Оксана Коваленко; доктор педагогічних наук, декан факультету педагогіки і психології Тернопільського НПУ імені Володимира Гнатюка, професор Володимир Чайка.

Наш науковець вважає, що актуальність дослідження дидактичних основ реалізації діяльничого підходу в процесі підготовки вчителя іноземної мови обумовлюється кількома факторами і насамперед тим, що при вирішенні проблем підготовки вчителя іноземної мови переважно звертаються до положень компетентнісного та комунікативного підходів, а важливі аспекти таких методологічних підходів як діяльничий, аксіологічний, культурологічний, особистісно зорієнтований, системний, синергетичний, акмеологічний та інші залишаються позбавленими належної уваги дослідників.

У дисертаційному дослідженні визначені філософські, філософсько-освітні, психологічні, педагогічні та психолого-дидактичні наукові основи вивчення проблеми реалізації положень діяльничого підходу у процесі підготовки вчителя іноземної мови. Разом із тим, обґрунтовано існування конкретних суперечностей, котрі потребують невідкладного розв'язання в умовах інформаційного суспільства та в контексті дотримання вимог стратегії національної школи «Освіта впродовж життя».

Актуальність, наявні суперечності, недостатній рівень теоретичного дослідження

ДО ПРОБЛЕМ ДИДАКТИКИ

та практичного розроблення зазначеної проблеми, відсутність системного наукового аналізу зумовили формування теми дисертаційної праці «Дидактичні основи реалізації діяльничого підходу в процесі підготовки вчителя іноземної мови».

Об'єктом дослідження стала підготовка вчителя іноземної мови в педагогічних закладах вищої освіти, предметом – функційно-структурна дидактична система реалізації діяльничого підходу в процесі підготовки вчителя іноземної мови та таксономія відповідних організаційно-дидактичних умов.

Метою дослідження дисертант ви-

значила обґрунтування дидактичних основ реалізації діяльничого підходу в процесі підготовки вчителя іноземної мови, експериментальну перевірку ефективності імплементації розробленої функційно-структурної дидактичної системи в освітній процес вищої педагогічної школи та створення таксономії відповідних організаційно-дидактичних умов.

Згідно визначеної мети сформульовані відповідні завдання дисертаційного дослідження. Передбачено на ґрунті всебічного науково виваженого аналізу філософсько-освітньої, психолого-педагогічної та дидактико-методичної зарубіжної та вітчизняної літератури вивчити наявний стан розроблення проблеми реалізації діяльничого підходу в процесі підготовки вчителя іноземної мови й узагальнити теоретико-методологічні основи її дослідження. Окрім цього, на засадах методологічно-рівневого вивчення дидактичних явищ необхідно здійснити специфікацію сутності феномена «реалізація діяльничого підходу в процесі підготовки вчителя іноземної мови» й уточнити поняття, які його характеризують, конкретизувати їхній психолого-педагогічний зміст; теоретично обґрунтувати дидактичні основи реалізації положень діяльничого підходу в процесі підготовки вчителя іноземної мови; виявити таксономію організаційно-дидактичних умов реалізації діяльничого підходу в процесі підготовки вчителя іноземної мови, створення яких уможливить впровадження відповідної дидактичної системи; розробити та довести доцільність імплементації в освітній процес вищої педагогічної школи функційно-структурної дидактичної системи реалізації діяльничого підходу в процесі підготовки вчителя іноземної мови.

Особливо важливо уточнити критерії, показники та відповідні рівні сформованості професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови; здійснити апробацію та експериментальну перевірити результативність функціонування авторської дидактичної системи та створення визначеної таксономії організаційно-дидактичних умов як дидактичного механізму ефективного впливу на формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови.

Науковець обрала концепцію дослідження, яка передбачає визначення дидактичних основ реалізації діяльничого підходу в процесі підготовки вчителя іноземної мови та надає на науково-педагогічному рівні розуміння сутності технологічно-процесуального феномена «реалізація діяльничого підходу в освітньому процесі» (у контексті обґрунтування

доцільності розроблення й імплементації функційно-структурної дидактичної системи на основі створення таксономії відповідних організаційно-дидактичних умов в освітній процес вищої педагогічної школи), активацію процесів самомотивації, самоорганізації, самодіяльності, самоуправління, самоконтролю, самооцінки та саморефлексії в інформаційно-освітньому середовищі сучасного педагогічного закладу вищої освіти, а також суб'єктних якостей структури особистості студента – майбутнього вчителя іноземної мови – як результату суб'єктивізації процесу професійно-педагогічної та фахово-предметної підготовки на засадах контамінаційної інтеграції видів освітньої діяльності (академічної освітньої й самостійної освітньої), що відображаються на ефективності засвоєння ним інтеріоризованого змісту освіти на загальнокультурному, професійно-педагогічному та фахово-предметному рівнях, й одночасно інтенсифікувати реалізацію положень діяльничого підходу в його оновленому баченні як «дієорієнтованого», котрі активуються через функційно-структурну дидактичну систему, а вона, в свою чергу, імплементується в освітній процес педагогічного закладу вищої освіти як результат дидактичного моделювання та технологізації процесу впровадження.

Дослідження актуальної дидактичної проблеми вищої педагогічної школи ґрунтується на провідних позиціях Законів України «Про вищу освіту», «Про освіту», Концепції розвитку педагогічної освіти, Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, Концепції розвитку освіти до 2025 року. На різних рівнях методології (філософському, загальнонауковому, конкретно-науковому та технологічному) спирається на положення загальнонаукової феноменологічної методології як способу пізнання дидактичних фактів, явищ, процесів й об'єктів у розмаїтті їхніх взаємозв'язків, взаємовпливів і взаємозалежностей, що також уможлиблює їхнє сприйняття на науково свідомому рівні.

Високий науково-методичний ефект дало застосування теорії діяльності в цілому та теорії педагогічної діяльності зокрема задля забезпечення розуміння процесів пізнання, моделювання та проектування в освіті, а також психолого-педагогічних теорій засвоєння знань у процесі навчальної діяльності й спілкування в усіх його формах, наукових положень соціології, культурології, лінгводидактики як гуманітарних наук, що тісно перетинаються за об'єктом і предметом дослідження й вивчення з педагогічними і психологічними науками.

Доцільним стало звернення до теорії особистості в контексті врахування значущих для здійснюваного дослідження наукових позицій, котрі стосуються питань суб'єктивізації освітнього процесу підготовки майбутнього вчителя, а також суб'єктивізації особистості, вияву її суб'єктності, незалежності, самостійності, автономності в інформаційно-освітньому середовищі вищої педагогічної школи; до дидактичних концепцій діяльничого, розвивального, діалогічного, особистісно зорієнтованого, інтерактивного, дослідного, проблемного, інтегрованого та комбінованого навчання; до теорій педагогічної діяльності та педагогічного моделювання в освіті, а також до теорії опанування іншомовним знанням, до методології педагогічного дослідження.

Дисертаційні дослідження проводилося впродовж 2016 – 2019 рр. на базі Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України, Харківського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка.